

будинок на колесах/причіп, в останнє десятиліття розуміння мобільного житла розширилося у зв'язку з появою модульної архітектури. Потреба в такому збірно-розбірному модульному житлі, що перевозиться транспортом у будь-яку географічну точку країни і що має найчастіше тимчасове призначення, виникла внаслідок природних катастроф, що почастишали, і війн, які викликають великий потік біженців [4].

Висновки. Слід зазначити, що частина архітектури була мобільною і раніше. Осілі народи використали місцеві матеріали: зруб дерева, камінь, саман з глини, і будували для своєї сім'ї і роду максимально капітально. Попри те, що цивілізація дала стабільність і архітектурні споруди стали капітальними, потреба в мобільній архітектурі не зникла. По-перше, залишилися досі важкодоступні, малоосвоєні райони планети, де існує реальна потреба зведення тимчасового житла, зокрема, мобільного. По-друге, у людства залишилася тяга до подорожей і зміни місця. У зв'язку з підвищенням рівня автомобілізації збільшилася мобільність населення. По-третє, у зв'язку з надзвичайними ситуаціями, що почастишали: природними катастрофами і соціальними потрясіннями (війнами, військовими конфліктами), збільшується число потерпілих від них, з'явилися біженці.

Таким чином, поняття «мобільність», що розуміється як фізична рухливість, дозволяє сформулювати визначення мобільної архітектури.

Література:

1. Что такое мобильный дом? | Технологии (Огород.ru) (ogorod.ru). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://surl.li/bziey>.
2. Мобильный жилой дом | Строительный блог. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://remo-blog.ru/stroitel-stvo/mobil-ny-j-zhiloj-dom.html>
3. Плюсы и минусы мобильных домов - Недвижимость (zagranhouse.ru). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.zagranhouse.ru/article/2009/08/10/42/>
4. Никитенко Е.В. Анализ уровня доступности жилья. Инженерный вест-ник Дона. 2012, 558 с.

УДК 72.01

ВІДЕОЕКОЛОГІЯ ЯК НЕОБХІДНА ЧАСТИНА СУЧАСНОЇ АРХІТЕКТУРИ ТА ДИЗАЙНУ

Калинка В.М., студ. гр. А-336

Наукові керівники – Колеснікова Н.Ю., асистент, Черненко А.А., асистент,
(кафедра Архітектури будівель і споруд, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. У статті описуються основні проблеми нового напрямку галузі екології – відеоєкології, її тісний взаємозв'язок з проектуванням архітектурного середовища та інтер'єру. Пропозиції вирішення основних питань та приклади світового досвіду відомих архітекторів.

Безумовно, архітектура являє собою складний синтетичний творчий продукт, та відомий факт, що розуміння архітектури, взаємодія з нею, досягається насамперед за допомогою її зорового сприйняття. Пояснення цьому дає відеоєкологія, наука про взаємодію людини з навколишнім середовищем. Цей новий науковий напрямок у галузі екології з'явився завдяки доктору біологічних наук, автору теорії автоматії саккад Василю Філіну у 1987 році. Він вперше розглянув навколишнє візуальне середовище як екологічний фактор, базуючись на фундаментальних процесах зору. На етапах дослідження було встановлено, що процеси урбанізації, раціоналізації та індустріалізації віддаляють нас від візуального ідеалу:

штучно створене середовище не відповідає естетичним вимогам та стає причиною певної кількості соціальних проблем. На думку професора Філіна, архітектура останніх 50 років негативно впливає на емоції та психіку людини. Так як в наш час взаємини архітектури та екології зазвичай обмежуються використанням у будівництві екологічно чистих матеріалів та енергозберігаючих технологій, а вплив архітектури на людину як видимого середовища не розглядається як актуальна проблема та не отримує належної уваги фахівців.

Під видимим середовищем слід розуміти навколишнє середовище, яке людина сприймає через орган зору у всьому його різноманітті. Все видиме середовище можна умовно поділити на дві частини: природне та штучне. Природне перебуває у відповідності з фізіологічними нормами зору. Штучне середовище – навпаки, все більше відрізняється від природного і в багатьох випадках перебуває у суперечності із законами зорового сприйняття.

Наслідком цього є все зростаюче навантаження на зір людини, що суперечить фізіологічним можливостям рухів очей, зокрема з явищем автоматії саккад [3]. Згідно теорії саккадою (з франц. «сильний поштовх, ривок») називається швидкий рух ока, який відбувається мимоволі, тобто в автоматичному режимі. Очі безперервно сканують видимий навколишній простір, здійснюючи дві саккади в секунду. Після кожної саккади очі фіксують певний зоровий елемент, і в мозок надходить інформація про побачене. Щоб зоровий апарат успішно виконував функцію саккад, видиме середовище повинно бути насиченим сприятливою інформацією. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, процеси урбанізації ведуть до неухильного зростання кількості психічних захворювань. Все це свідчить про те, що постійне видиме середовище діє так само, як будь-який інший екологічний фактор [4]. У зв'язку з цим важливим аспектом формування міського середовища є грамотний підхід до проблеми розробки проектів з архітектурних форм ландшафтного дизайну, екстер'єру та інтер'єру будівель, у тому числі матеріалів і технологій. Неправильно підібрані будівельні оздоблювальні матеріали, їх фактура, палітра кольорів сприяють формуванню агресивного та гомогенного візуального середовища.

У процесі дослідження було виділено два типи дискомфортних візуальних середовищ – «гомогенні» та «агресивні» поля, яким присвоєно певні характеристики. Гомогенне візуальне середовище – це видиме середовище, у якому або взагалі відсутні зорові деталі, або їх кількість різко знижена. Прикладами гомогенних полів у міському середовищі є однотипні панелі великого розміру, суцільне скло, асфальтове покриття, глухі паркани та дахи будинків (рис. 1). В інтер'єрі гомогенними полями є гладкі однотонні поверхні: двері, поліровані стінки та шафи, гладкі робочі поверхні на кухні, тощо.

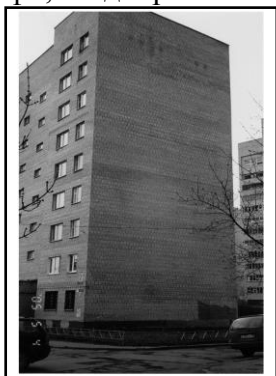


Рис. 1. Приклад гомогенного візуального середовища

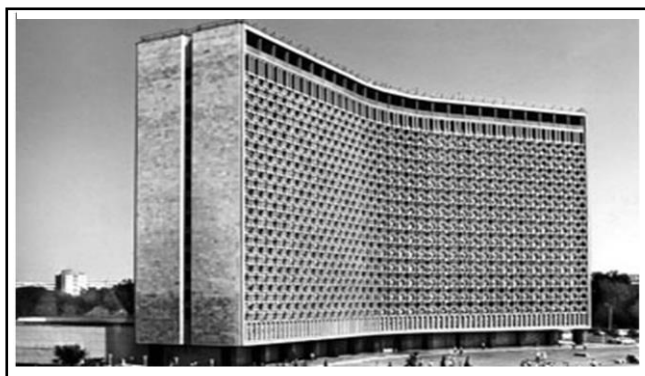


Рис. 2. Приклад агресивного візуального середовища

Агресивне візуальне середовище – це видиме поле, на якому зосереджена велика кількість однакових елементів, рівномірно розміщених на певній поверхні. Таке середовище створюють багатопверхові будівлі з великою кількістю вікон на стіні, навісні вертикальні русти, облицьовані панелями фасади, стіни, облицьовані керамічною плиткою, цегляна кладка, а також паркани, сітки, гофрований алюміній, шифер і т. п. (рис. 2). У міських

умовах нерідко одне агресивне поле накладається на інше, наприклад, стіна будинку з навісними рустами за металевою решіткою.

Для свого оптимального розвитку людина повинна мати особливе середовище, що відповідає фізіологічним нормам. Таким чином, комфортний візуальний простір (інтер'єр, екстер'єр) повинен максимально наближатися до природних умов та бути насиченим великою кількістю елементів у навколишньому просторі. Коли погляд зупиняється на певному елементі, амплітуда саккад зменшується до мінімуму і відбувається чергування фіксації очей на нових елементах та предметах [3]. Тому в формуванні архітектурного середовища важливу роль відіграє декор, декоративні деталі. Так будували всесвітньо відомі архітектори Гауді та Хундертвассер, їхні будинки сповнені плавних ліній, багатою палітрою кольорів та різноманітних декоративних форм.



Рис. 3. Будинок Вісенса, Барселона, Іспанія (1883-1888 рр.). Гауді



Рис. 4. Будинок Батло, Барселона, Іспанія (1904-1906 рр.). Гауді

Одним із важливих аспектів гармонійного формування середовища є умова взаємозв'язку будівель з ландшафтом – збереження та розвиток пластичних властивостей ділянки – пластичної цілісності та своєрідності її рельєфу та зелених форм. Можна запропонувати кілька умов такого гармонійного зв'язку архітектурних форм з ландшафтом, що полягають у збереженні:

- природних «ємностей» – можна ввести в ландшафт стільки нових архітектурних обсягів, скільки допустимо з точки зору збереження розмірів та конфігурації простору;
- масштабу візуальної просторової одиниці ландшафту: облік співвідношення масштабного зростання людини, висоти будівель та висоти зорових бар'єрів;
- замкнутість візуальної одиниці ландшафту;
- зорових фокусів (об'єктів, що мають особливий інтерес для огляду).

Подібність форм будівель та навколишнього природного простору не тільки дозволяє архітектурі органічно зливатися з ландшафтом, але й дає можливість отримати несподівані архітектурно-виразні форми: наприклад, будівля опери в Сіднеї (рис. 5) або храм в Індії у формі квітки лотоса (рис. 6). У свою чергу, ця природоподібність архітектурних форм допомагає створенню сприятливого візуального середовища.



Рис. 5. Сіднейський оперний театр 1959-1973 рр.



Рис. 6. Храм Лотоса, Індія, 1986 р. Архітектор Фаріборз Сахба

Щодо внутрішнього середовища, то важливу роль в інтер'єрі грає колір. Гармонійні хроматичні поєднання кольорів допомагають розбити масштабні однорідні площини і сприятливо діють на психологічний стан людини. Ахроматичні (безбарвні: чорні, білі, сірі) приміщення маловиразні та гомогенні. Популярним зараз є стиль в інтер'єрі «мінімалізм», який є відмінним прикладом гомогенного середовища. Рівні однотонні стіни без деталей тримають очі спостерігача у постійній напрузі. Тривале перебування людини у такому гомогенному середовищі викликає «зорове голодування». Яке, у свою чергу, може призвести до запаморочення, порушення координації рухів, погіршення зору, астигматизму, розладу нервової системи. Декор в інтер'єрі – це не тільки прикраса, це елементи, необхідні для нормальної роботи зору та мозку. Чим більше в навколишньому інтер'єрі плавних кривих ліній, фактур, кольору, різновіддалених предметів, тим ближче він до природного середовища. Адже в природі немає простої порожнечі, однотонних поверхонь і прямих кутів. Вона гармонійна та різноманітна.

На даний момент відеоєкологія не має розроблених нормативних документів з формування візуального середовища, і всі її дослідження мають рекомендаційний характер. І тим важливішими стають знання у цій галузі та застосування рекомендацій відеоєкологів при проектуванні середовища та його елементів для архітекторів та дизайнерів. Саме ці фахівці є головною, ключовою ланкою під час створення навколишнього світу, починаючи з проектування міст і закінчуючи дизайном інтер'єрів. Саме вони формують комфортне середовище проживання людини. Критерієм архітектури є людина. Стародавні греки називали будівлі «третьою шкірою». В античній архітектурі, яка була вершиною «людиноподібної архітектури» все, форма і колір, їх величини, пропорції, все було підпорядковане людині. Однак якщо архітектура, немов дзеркало, відображало людину, то й людина відображала її. Це було взаємопроникнення або, мовою древніх римлян «*Sicut dissolvit ut*», що означає «подібне розчиняється в подібному». А вже римляни знали на архітектурі, хоча саме при них в архітектуру закралася економіка і бізнес.

Навколишнє штучне середовище, що створене людиною абсолютно точно і рішуче впливає на неї. Людина, що народилася і проводить своє життя в степу, відрізняється від прибережного жителя або жителя гір, так само як городянин не схожий на селянина, а житель готичного середньовічного містечка Чехії на жителя Багдада або Токіо. Усі разом: природа, мистецтво, архітектура, людина становлять єдиний організм. Через багато століть, після стародавніх греків і римлян про «третю шкіру» говорив великий австрійський архітектор Фреденсрайх Хундертвассер. У своєму знаменитому «голому маніфесті» він писав про екологію архітектури, «хворі» міста та «інфіковані» будинки, про токсичність стандартизованого міського середовища. Архітектор вважав, що надати деревам і траві місце в будинку, так само як і на ньому – хоч якась компенсація за шкоду, яку індустріальне суспільство завдає природі. Хундертвассер проголошував: «celebrate diversity», що означає «хай живе різноманітність». Тому всі роботи архітектора відрізняє яскравість палітри та поєднання найхімерніших втілень (рис. 7).



Рис. 7. Фасад Будинку Хундертвассера у Відні (у співавторстві з Й. Кравіною), 1986р.

Висновки. Людина створює світ навколо себе, а світ створює людину. Це ефект «кубічного кавуна». У нормальних умовах він виростає круглим, але варто лише помістити зародок кавуна в кубічну форму, і ягода дозріє кубиком. Штучне середовище, створене людиною, все більше відрізняється від природного і в багатьох випадках перебуває у суперечності із законами зорового сприйняття людини. Таке середовище і викликало ще одну проблему екології людини – проблему відеоєкології. І тільки цілеспрямований комплексний підхід у розвитку форм архітектурних об'єктів може значною мірою нівелювати протиріччя природного та штучного середовища, вирішуючи завдання відеоєкології.

Література:

1. Філін В.А. Відеоєкологія. Что для глаз хорошо, а что-плохо. М. Відеоєкологія, 2006. 512 с.
2. Pierre Restany: Die Macht der Kunst, Hundertwasser. Der Maler-König mit den fünf Häuten. Taschen, Köln 1998, ISBN 3-8228-7856-1.
3. Беляєва Е.Д. Архитектурно-пространственная среда города как объект зрительного восприятия. М.: Стройиздат, 1987. 125 с.
4. Філін В.А. Закономерности саккадической деятельности глазодвигательного аппарата. Автореф. дис. д-ра биол. наук, М.: 1987. 44 с.
5. Філін В.А. Видимая среда в городских условиях как экологический фактор. Урбоєкологія. М.: Наука, 1990 в. 45-61.
6. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://elib.altstu.ru/journals/Files/va2015_01_02/pdf/212karpova.pdf

УДК 725.251

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРОЕКТУВАННЯ МЕДИЧНО-ПРОФІЛАКТИЧНИХ ЗАКЛАДІВ

Калинка В.М., студ. гр. А-336

Науковий керівник – Малащенко В.О., к. арх., доцент (кафедра Архітектури будівель і споруд, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. У статті описуються основні аспекти проектування та дизайну сучасних медично-профілактичних закладів, методи та прийоми формування архітектурно-просторового середовища будівель медичних установ, значення архітектурно-дизайнерських рішень для пацієнтів та відвідувачів, аналіз світового досвіду існуючих закладів медичного обслуговування.

Проблеми гнучкої планувальної структури та об'ємно-просторової організації медичних комплексів розглянуті та висвітлені у працях Б.Т. Генової «Принципи системного формування гнучкої планувальної структури та її зміни при реконструкції лікарняних комплексів», О.Н. Чеботарьової «Принципи структурування об'ємно-просторового рішення медичних стаціонарів», Н.Д. Теслера «Аналіз типів реконструкції багатофункціональних медичних об'єктів», що дає можливість надалі використовувати найбільш оптимальні як проектні рішення, так і результати наукових досліджень, що стосуються проектування та реконструкції об'єктів медичного призначення.

В наш час, аналізуючи сучасний світовий досвід проектування медичних установ, можна стверджувати, що основними підходами до формування архітектурно-просторового середовища будівель медичних установ є принципи гуманізації середовища та відеоєкології, також, окрім зазначених принципів, велика увага приділяється енергоефективності та енергозбереженню будівель.